

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM UPOKOJENCEV PODBRDO, ENOTA PETROVO BRDO

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** enota socialno varstvenega zavoda (v nadaljevanju: Enota).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** odrasle osebe s posebnimi potrebami (osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju in osebe z motnjami v duševnem razvoju)
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** Uradna zmogljivost Enote je 95 postelj, od katerih so bile na dan obiska DPM vse zasedene.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen dne 12. 3. 2015**.
- ▶ **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (višji svetnik, svetnica) ter dva predstavnika pogodbenih nevladnih organizacij (SKUP, Novi Paradoks). Pri obisku je v delu nadzora, ki se nanaša na zdravstveno varstvo in zdravniško oskrbo sodeloval tudi zunanji izvedenec (v nadaljevanju: izvedenec).
- ▶ **Vsebina obiska:** Glavni namen obiska je bil preveriti ravnanje z osebami, nastanjenimi v Enoti oziroma ugotoviti, če jim je omejena svoboda gibanja (da enote ne morejo zapustiti po lastni volji).

► **Poročanje:** Domu smo predhodno poročilo poslali 3. 4. 2015. S strani Doma smo prejeli odgovor na dana priporočila 7. 5. 2015. Končno poročilo je bilo Domu, Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (Ministrstvo) ter v vednost tudi socialni inšpekciji poslano 11. 6. 2015, odgovora ministrstva smo prejeli 17. 8. 2015 in dodatno, potem, ko je ministrstvo obiskalo Enoto, še 16. 9. 2015.

DPM: Priporočamo, da Enota, kot je bilo zagotovljeno že ob obisku leta 2011, pristopi k ureditvi ustrezne kadalnice za stanovalce drugega nadstropja. Ta je glede na majhno kadalnico v tretjem nadstropju in veliko število kadalcev v primeru mraza ali slabega vremena nedvomno nujno potrebna.

DPM: Priporočamo, da Enota stalno preverja odnos osebja do stanovalcev, saj tudi spoštljiv odnos pomaga stanovalcem ohranjati njihovo človeško dostojanstvo.

DPM: Priporočamo, da Enota opozori psihiatra, da bi bilo pri predpisovanju zdravil (»po potrebi«) potrebno dodatno navesti, koliko krat na dan največkrat lahko oseba tako zdravilo prejme (enkrat ali večkrat na dan), da se na tak način prepreči (nenamerna) prekoračitev največjih možnih odmerkov zdravila.

DPM: Priporočamo, da Enota ponovno prouči potrebo in možnosti za vzpostavitev varovanega oddelka. Hkrati Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlagamo, da ponovno preveri standarde in normative za vzpostavitev tovrstnih oddelkov, saj je v prihodnje, glede na demografske podatke, pričakovati povečevanje števila ljudi s psihično motnjo, ki zahteva obravnavo na tovrstnih oddelkih (zlasti demenca).

DPM: Priporočamo (znova), da Enota ravna skladno z ZDZdr in sodišče obvesti o osebah, ki Enote ne morejo zapustiti po

Dom: Dom je pojasnil, da priporočilo glede ureditve kadalnice sprejema, saj si tudi sami želijo, da bi našli ustrezno rešitev. Njihova stalna prizadevanja so v tej smeri, a žal do sedaj niso bili uspešni zaradi neustreznih prostorskih pogojev.

Ministrstvo: Ministrstvo je pojasnilo, da so zavod po prejemu končnega poročila DPM obiskali 16. 9. 2015 in si ob tem ogledali prostore, kjer bo nameščena kadalnica.

Dom: Dom je pojasnil, da odnos osebja do stanovalcev stalno preverja (ob raportih, ob individualnih pogovorih, na sestankih), stalno imajo tudi izobraževanja v smeri komunikacije.

Dom: Dom je s priporočili DPM seznanil domsko psihiatrinjo.

Dom: Dom je pojasnil, da varovanega oddelka enota Petrovo Brdo trenutno zaradi prostorskih pogojev ne more vzpostaviti, potrebna bi bila novogradnja, za kar pa nimajo finančnih sredstev.

Ministrstvo: Ministrstvo je Dom glede omejevanja izhodov zaprosilo za pripravo idejnega osnutka za vzpostavitev varovanega oddelka za osebe, ki trpijo za posledicami kognitivnega upada. Na ta način se bo po prepričanju Ministrstva zmanjšalo nepotrebno izvajanje nadzora nad stanovalci, ki ga ne potrebujejo, hkrati pa zagotoviti dosledno izvajanje ZDZdr.

Dom: Dom je pojasnil, da bo Enota izdelala oceno tveganja za vse stanovalce in na podlagi ocene tveganja

lastni volji, pa tudi o osebah, pri katerih bo tak režim vzpostavljen v prihodnosti, če gre za osebe, ki jih opredeljuje 2. člen ZDZdr in te ne dajo ali ne morejo dati (same oziroma zakoniti zastopnik, če gre za osebe z odvzeto poslovno sposobnostjo¹) soglasja skladno s 74. členom ZDZdr. S tem bo Enota končno presojo o tem, ali morebiti kot takšna izpolnjuje pogoje po 2. členu ZDZdr, prepustila sodišču.

DPM: Priporočamo, da Enota dokument »Poti pripomb, predlogov, ugovorov, pritožb in pobud uporabnikov storitev Doma upokoјencev Podbrdo« izobesi v vseh nadstropjih, tudi v pritličju ob nabiralniku za pritožbe, tako da se bodo stanovalci, zakoniti zastopniki in svojci, na katere se obrača, z njim lahko vedno seznanili.

DPM: Priporočamo, da Enota dokument »Poti pripomb, predlogov, ugovorov, pritožb in pobud uporabnikov storitev Doma upokoјencev Podbrdo« dopolni z navedbo možnosti oddaje v temu namenjeni nabiralnik, kar bi omogočalo tudi oddajo anonimne pritožbe.

DPM: Priporočamo, da Enota zagotovi dobro označenost nabiralnika za pritožbe in pohvale in v posameznih nadstropjih pritrudi obvestilo stanovalcem, kje se ta nahaja.

DPM: Priporočamo, da Enota notranje predpise o pritožbenih poteh popravi tako, da stanovalec ob podaji pisne

podvzela ustrezne ukrepe.

Dom: Dom je pojasnil, da bodo dokument Poti pripomb, predlogov, ugovorov, pritožb in pobud uporabnikov storitev Doma upokoјencev Podbrdo ustrezno dopolnili in izobesili na vseh oglasnih deskah, vendar ne morejo zagotoviti vsakodnevnega izobešanja dokumentov zaradi opisanih težav stanovalcev. Nabiralnik bodo še bolje označili in obesili obvestilo, kje se nahaja.

Ministrstvo je po obisku Doma potrdilo uresničitev namere zavoda, da namesti oziroma dopolni vsebino oglasnih desk, predvsem tudi glede dostopnosti zloženke Poti pripomb, predlogov, ugovorov, pritožb in pobud storitev ter plakatov o dostopnosti zastopnika.

Dom: Odgovor na to priporočilo je naveden zgoraj.

Dom: Odgovor na to priporočilo je naveden zgoraj.

Dom: Dom je pojasnil, da stanovalcem na pisne pritožbe odgovarjajo pisno.

---

¹ Obisk je bil opravljen in priporočilo dano še pred odločitvijo Ustavnega sodišča RS (U-I-294/12-20 z dne 10. 6. 2015), ki je razveljavil del določila 74. člena ZDZdr.

pritožbe s strani strokovnega tima tudi prejme obrazložen pisni odgovor na pritožbo.

DPM: Priporočamo, da Enota vzpostavi kontakt z zastopniki po ZDZdr, pridobi zloženke in plakate in z njihovo pomočjo stanovalce seznaniti s kontaktnimi podatki zastopnikov, jim pomagati pri vzpostavitvi stika z zastopnikom oziroma ga o želji stanovalca po zastopniku, seznaniti.

DPM je na odziv Doma glede priporočila opozoril, da bi bilo pravilneje, da so plakati o zastopnikih po ZDZdr nameščeni na samih oddelkih, saj za razliko od zastopnikov pacientovih pravic namen prvih ni toliko v pomoči posamezniku ob uveljavljanju njihovih pravic glede zdravstvene oskrbe, temveč zagotavljanja njihovih pravic na splošno, torej predvsem ob samem bivanju v socialno varstvenem zavodu.

DPM: Priporočamo, da se za telefonski aparat, na katerega v Enoti vežejo dohodne klice za stanovalce, najde bolj primerno mesto, kjer bi stanovalci, ki imajo klic, lahko pogovor opravili v bolj mirnem (tihem) okolju in z več zasebnosti kot sredi hrupnega hodnika².

DPM: Priporočamo, da Enota stanovalce opozori na možnost pomoči pri vzpostavitvi kontaktov s predstavniki njihove veroizpovedi in posledično dogovor o verskih obredih, bodisi na oglasnih deskah ali pa v zloženki, ki jo stanovalci prejmejo.

Dom: Dom je pojasnil, da je bil plakat v času obiska DPM pritrjen v čakalnici, kjer so obvestila o pravicah pacientov, o delovnem času psihiatrije in cenah zdravstvenih storitev. Zloženke so bile na polički, vendar so jih stanovalci vzeli. Nekateri stanovalci imajo zloženke, saj zastopnike tudi kontaktirajo. Zloženke imajo še na zalogi, redno bodo preverjali in dopolnjevali porabo le -teh.

Ministrstvo: Ministrstvo je pojasnilo, da je iz mesečnih poročil razvidno, da zastopniki zavod redno, čeprav ne pogosto, obiskujejo.

Dom: Dom je pojasnil, da telefonskega aparata ne morajo namestiti drugam, saj ne najdejo primerne mesta. Bodo pa še razmišljali o premestitvi.

Dom: Dom je navedel, da bodo stanovalce seznanili z možnostjo, da jim pomagajo pri vzpostavitvi kontaktov s predstavniki njihove veroizpovedi in pri dogovoru o verskih obredih.

Ministrstvo: Ministrstvo je pojasnilo, da jim je vodstvo Enote ob obisku predstavilo vsebine in pristope usposabljanja delavcev zavoda, ki so razporejena preko vsega leta in tudi vsem na voljo. O udeležbi vodijo točno evidenco.

---

² Ob vratih v nekdanji varovani oddelek je nameščen na višini dveh metrov telefonski aparat. Sogovorniki v Enoti so zagotovili, da ni namenjen klicu osebju na (zaprti) oddelek, temveč prevezavi klicev zunanjih klicateljev stanovalcem, katere pokličejo po notranjem ozvočenju in tako obvestijo o klicu.